

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΛΑΔΙΑΣ

**ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Ο Χρίστος Λαδιάς είναι Οικονομολόγος - Περιφερειολόγος, με μεταπτυχιακές σπουδές στο Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου και Διδάκτωρ του Τμήματος Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του ιδίου Πανεπιστημίου. Σήμερα, είναι Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, του ανωτέρω Πανεπιστημίου στο γνωστικό αντικείμενο της Περιφερειακής Οικονομικής: Θεωρία και Πολιτική, Τακτικό Μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Σ.Χ.Σ.Α.Α.) και Εμπειρογνώμων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδας (Ο.Κ.Ε.). Επίσης, είναι Εκδότης-Διευθυντής του διεθνούς επιστημονικού περιοδικού Regional Science Inquiry (EconLit και Scopus) και συγγραφέας βιβλίων του χώρου της Περιφερειακής Επιστήμης. Διετέλεσε Νομάρχης του Κράτους στους Νομούς Φθιώτιδας και Κορινθίας και Καθηγητής της Οικονομικής Θεωρίας του Τμήματος Μηχανικών της Σχολής Ικάρων. Έχει συγγράψει πολλά επιστημονικά άρθρα σε ελληνικά και ξένα περιοδικά και συμμετείχε σε αρκετά επιστημονικά συνέδρια της Ελλάδας και της αλλοδαπής. Κατά το παρελθόν διετέλεσε Μέλος της Επιτροπής κατάρτισης του Εσωτερικού Κανονισμού των Ελληνικών Περιφερειών του Υπουργείου Εσωτερικών.

Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΛΑΔΙΑΣ

Λίγα λόγια για το βιβλίο...

Στις 18 Δεκεμβρίου του τρέχοντος έτους κυκλοφόρησε από τον εκδοτικό Οίκο μας το νέο βιβλίο του συγγραφέα και Πανεπιστημιακού κ. Χρίστου Απ. Λαδιά που φέρει τον τίτλο «Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα». Το βιβλίο που χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία χωρίζεται σε τέσσερα μέρη και κάθε μέρος του εξειδικεύεται σε κεφάλαια δια των οποίων πραγματοποιούνται τεκμηριώσεις για τις επιρροές που δέχεται το προαναφερθέν θεσμικό πλαίσιο τόσο εκ της νομοθεσίας όσο και εκ των θεσμών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Χώρας μας,

Στο *πρώτο* μέρος αναλύονται, η οργάνωση και οι αρμοδιότητες των Αυτοδιοικητικών Οργανισμών και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων με ιδιαίτερη μνεία στο κατά πόσο το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» δια των αρμοδιοτήτων των Δήμων, των Περιφερειών και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, οικοδόμησε το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος και το καθεστώς των κινήτρων για την Περιφερειακή Ανάπτυξη εξετάζεται στο *δεύτερο* μέρος του βιβλίου, με ειδικές αναφορές στις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και στις αξιολογήσεις των επενδυτικών σχεδίων.

Στο *τρίτο* μέρος αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη και αναπτύσσεται η επίδραση του στην Ελληνική Περιφερειακή Πολιτική. Η περιγραφή των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη επεξηγούνται διεξοδικά για τον ρόλο τους στην συγκρότηση του σύγχρονου περιφερειακού αναπτυξιακού πλαισίου της Ελλάδας.

Το *τέταρτο* και τελευταίο μέρος του βιβλίου περιέχει στα κεφάλαιά του αναφορές για τον ρόλο του Χωροταξικού Σχεδιασμού στην διαμόρφωση των πλαισίων για την Περιφερειακή Ανάπτυξη.

«Το βιβλίο αυτό διακρίνεται για την πληρότητά του, όσον αφορά τα αντικείμενα τα οποία αναλύει με μεθοδικότητα και επάρκεια. Η άριστη συγκρότηση του έργου, η εύληπτη διατύπωση και η βιβλιογραφική τεκμηρίωση καθιστούν το έργο του κυρίου Λαδιά χρήσιμο βοήθημα για τους φοιτητές και αξιόλογη πηγή στοιχείων και δεδομένων για το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης», (Ομοτ. Καθηγητής Νίκος Ι. Κόνσολας, Πρόλογος βιβλίου).

ISBN 978-960-02-2747-5, Έκδοση Αθήνα 12/2013, Σχήμα 24x17, Σελίδες 310, Τιμή: € 30,00 (δεν συμπερ. 6,5% ΦΠΑ)

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Νικηταρά 2
106 78 Αθήνα
Τηλ. 210 3838020, 210 3822496
Φαξ 210 3809150
www.papazisi.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	17
---------------	----

ΜΕΡΟΣ Α΄

Η οργάνωση και οι Αρμοδιότητες των Δήμων και των Περιφερειών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή.....	21
1.1. Η συνταγματική επιταγή της λειτουργίας δύο βαθμών αυτοδιοίκησης.....	21
1.2. Η νέα αναδιοργάνωση του Κράτους και η πολυμερής μεταρρυθμιστική συμμαχία.....	22
1.3. Ο Επανασχεδιασμός της διακυβέρνησης.....	24
1.4. Η αναδιοργάνωση του αναπτυξιακού σχεδιασμού των Περιφερειών και των Δήμων	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η αιτιολογική βάση του σχεδιασμού και της θεσμικής εφαρμογής του Προγράμματος «Καλλικράτη»

2.1. Η εναρμόνιση της νομοθετικής πρωτοβουλίας «Πρόγραμμα Καλλικράτης» με τις επιταγές της Συνθήκης της Λισσαβόνας.....	29
2.2. Η θεωρητική τεκμηρίωση του θεσμικού πλαισίου σε σχέση με τον χώρο	31
2.3. Η σημερινή πολιτική και οικονομική κρίση και ο «Καλλικράτης»	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Οι νέες θεσμικές λειτουργίες των Αυτοδιοικητικών Περιφερειών της Ελλάδας, των Δήμων και η σημασία για την Περιφερειακή Ανάπτυξη

3.1. Η περίπτωση των Δήμων της Χώρας	39
3.2. Η περίπτωση των Περιφερειών της Χώρας.	43
3.3. Το θεσμικό Πλαίσιο των Περιφερειών για τη διαχείριση των επιχειρησιακών προγραμμάτων.	48
3.4. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο Υποστήριξης Προγράμματος «Καλλικράτης», Πρόγραμμα Ελληνικής Αρχιτεκτονικής Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης («ΕΛΛ.Α.Δ.Α»)	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η νέα συγκρότηση των αυτοδιοικητικών υπηρεσιών για τις περιφερειακές αναπτυξιακές διαδικασίες

4.1. Οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιακών Λειτουργιών των Δήμων	61
4.2. Οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιακών Λειτουργιών της Περιφέρειας.	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Το θεσμικό πλαίσιο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και ο ρόλος της στις αναπτυξιακές διαδικασίες των Περιφερειών της Χώρας

5.1. Η αποκεντρωμένη δομή της Κρατικής Διοίκησης	75
5.2. Ο Οργανισμός Λειτουργίας και οι Υπηρεσίες.	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Οι άλλοι σημαντικοί θεσμικοί φορείς

6.1. Τα Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης των Περιφερειών	87
6.2. Οι Επιχειρήσεις των Περιφερειών.	89
6.3. Οι Επιχειρήσεις των Δήμων	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7*Η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου*

- 7.1. Οι νέες ρυθμίσεις για την Τοπική Ανάπτυξη, την Αυτοδιοίκηση,
την Αποκεντρωμένη Διοίκηση..... 91

ΜΕΡΟΣ Β΄**Ο αναπτυξιακός νόμος και το καθεστώς των κινήτρων
για την περιφερειακή ανάπτυξη****ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1***Οι ιδιωτικές επενδύσεις*

- 1.1. Εισαγωγή..... 97
1.2. Οι διακρίσεις των Γενικών Επενδυτικών Σχεδίων..... 98
1.3. Η θεματολογία των επενδυτικών σχεδίων που δεν περιλαμβάνονται
στο νέο θεσμικό πλαίσιο 101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2*Το καθεστώς των ενισχύσεων για τις δαπάνες των επιχειρήσεων*

- 2.1. Δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων για δαπάνες ορισμένων
κατηγοριών επενδυτικών σχεδίων 107
2.2. Αδυναμία χορήγησης ενισχύσεων για δαπάνες επενδυτικών
σχεδίων..... 109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3*Οι επιχορηγούμενοι προϋπολογισμοί των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων*

- 3.1. Οι κατηγορίες των χορηγουμένων προϋπολογισμών 111
3.2. Ο καθορισμός των περιφερειακών ενισχύσεων 112

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Οι αξιολογήσεις των επενδυτικών σχεδίων

4.1. Οι διαδικασίες και τα αρμόδια Όργανα	117
4.2. Οι ενισχύσεις επί των Ειδικών Επενδυτικών Σχεδίων	119
4.3. Οι υποχρεώσεις των ενισχυόμενων επενδυτών.	121

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Οι θεσμικές λειτουργίες των Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων

5.1. Η Οργάνωση της Γενικής Γραμματείας Στρατηγικών και των Ιδιωτικών Επενδύσεων	123
5.2. Η έννοια των στρατηγικών επενδύσεων	125
5.3. Οι Λειτουργίες του Φορέα «Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε.»	127
5.4. Τα Ειδικά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης Στρατηγικών Επενδύσεων. ...	129
5.5. Οι Δημόσιες Στρατηγικές Επενδύσεις-Ένα παράδειγμα	130
5.6. Η Σύμπραξη Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα Σ.Δ.Ι.Τ. και Στρατηγικές Επενδύσεις	132

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Οι Δημόσιες Επενδύσεις στις Ελληνικές Περιφέρειες

6.1. Δημόσιες επενδύσεις κα περιφερειακή ανάπτυξη	135
---	-----

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Το θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη και η Ελλάδα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο ρόλος του στην Περιφερειακή Ανάπτυξη

1.1. Η Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης (REGI) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.	139
--	-----

1.2. Η Ομάδα των Διαρθρωτικών Δράσεων (SAWP)	140
1.3. Η Επιτροπή για το Συντονισμό των Ταμείων (COCOF)	140
1.4. Η Υποεπιτροπή Χωρικής Συνοχής και Αστικών θεμάτων (TCUM) στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.	141
1.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών ως εκπρόσωπος των Τοπικών και των Περιφερειακών Αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση	141

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Οι Περιφερειακές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμορφώνουν το θεσμικό πλαίσιο της χώρας

2.1. Εισαγωγή	145
2.2. Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες: INTERREG III, URBAN II, LEADER, EQUAL	146
2.3. Η Ευρωπαϊκή Χωρική Συνεργασία	150
2.4. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Παρακολούθησης για την Εδαφική Ανάπτυξη και Συνοχή (ESPON 2013), Πρόγραμμα URBACT... ..	153
2.5. Η Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική - η πολιτική συνοχής στα Κοινοτικά Προγράμματα και τα Πλαίσια	154
2.6. Το πρόγραμμα JESSICA	156

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Οι θεσμικοί άξονες δύο μεγάλων στρατηγικών πολιτικών για την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα

3.1. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, ΕΣΠΑ 2007-2013.....	157
3.2. Η Νέα Προγραμματική Περίοδος για την Πολιτική της Συνοχής 2014-2020	174

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Ο ρόλος του Χωροταξικού Σχεδιασμού στην διαμόρφωση των πλαισίων για την περιφερειακή ανάπτυξη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο Χωροταξικός Σχεδιασμός Εθνικού Επιπέδου

- 1.1. Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α.) 183
- 1.2. Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τον Τουρισμό 203
- 1.3. Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τη Βιομηχανία 216
- 1.4. Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας 226
- 1.5. Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τις Υδατοκαλλιέργειες. 234

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο Χωροταξικός Σχεδιασμός Περιφερειακού Επιπέδου

- 2.1. Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Π.Π.Χ.Σ.Α.Α.) των Περιφερειών της Χώρας. Η περίπτωση των Ιονίων Νήσων. Κατευθύνσεις αναθεωρήσεων 251
- 2.2. Η περίπτωση των Ιονίων Νήσων – Κατευθύνσεις αναθεωρήσεων. 254

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο Χωροταξικός Σχεδιασμός σε επίπεδο κατώτερου του Περιφερειακού Επιπέδου

- 3.1. Οι Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) 285
- 3.2. Οι Γενικές Κατευθύνσεις Περιοχών Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (Π.Ε.Ρ.Π.Ο.) 286

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας/Αττικής

4.1. Το πλαίσιο για την Αστική και την Περιφερειακή Ανάπτυξη	289
Βιβλιογραφία	303

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η νέα τάση της αναπτυξιακής δυναμικής, που συνδυάζει την κυρίαρχη στρατηγική της παγκοσμιοποίησης με τη στρατηγική της ενδογενούς ανάπτυξης, κατά την οργανωτική δομή των φορέων άσκησης της Περιφερειακής Πολιτικής και γενικότερα το θεσμικό πλαίσιο, που διέπει τη δραστηριότητα των φορέων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αποτελούν βασικές συνιστώσες της αναπτυξιακής διαδικασίας στο χώρο. Το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης του κράτους, το οποίο εκφράζεται με το συνδυασμό του συγκεντρωτικού και του αποκεντρωτικού συστήματος, είναι δυνατόν να προκαλέσει επιτάχυνση ή επιβράδυνση της ανάπτυξης, ανάλογα με την επίδρασή του στην διαδικασία λήψης των αποφάσεων για την επίλυση των τοπικών και των περιφερειακών προβλημάτων. Η διεθνής πρακτική έχει αποδείξει ότι η εγγύτητα των φορέων εξουσίας με τη χωρική ενότητα την οποία διοικούν, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ταχύτερη και ορθολογικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Η διοικητική αποκέντρωση και η τοπική αυτοδιοίκηση είναι διαδικασίες πραγμάτωσης της περιφερειακής ανάπτυξης και γι' αυτό τα όργανα, που τις εκφράζουν, εξοπλίζονται με μεγαλύτερες εξουσίες οικονομικών επιλογών και κατανομής πόρων. Οι εξουσίες αυτές προκαλούν την ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού και συμβάλλουν αποφασιστικά στο σχεδιασμό των περιφερειακών προγραμμάτων (bottom-up approach). Παράλληλα όμως, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι αποφάσεις από τους φορείς της κεντρικής διοίκησης, που επιβάλλονται στο σύνολο της χώρας, συμβάλλουν στην πραγματοποίηση των στόχων της εθνικής πολιτικής αναδιανομής των αποτελεσμάτων της αναπτυξιακής διαδικασίας (top-down approach).

Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στη χώρα μας οι φορείς της αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού καταρτίζουν τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης, πάντοτε όμως μέσα στα όρια, που προσδιορίζονται από το πλαίσιο των οδηγιών και των στόχων της κεντρικής διοίκησης και των κατευθύνσεων, που θεσμοθετούνται από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για κάθε προγραμματική περίοδο.

Από τις επισημάνσεις, που προηγήθηκαν προκύπτει η ιδιαίτερη σημασία που έχει η συστηματική γνώση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου της

Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα. Η καταγραφή και η αξιολόγηση του πλαισίου αυτού αποτελεί δύσκολο εγχείρημα και προϋποθέτει τόσο τις αναγκαίες θεωρητικές γνώσεις του γνωστικού αντικείμενου της Περιφερειακής Επιστήμης όσο και την πρακτική εμπειρία στην περιφερειακή διοίκηση. Αμφότερα τα ανωτέρω σημαντικά εφόδια διαθέτει ο συγγραφέας του βιβλίου, αγαπητός συνάδελφος, συνεργάτης και μεταπτυχιακός φοιτητής μου. Ο κύριος Χρίστος Λαδιάς με το πλούσιο συγγραφικό του έργο, την επιτυχημένη θητεία του ως Νομάρχης, τη διδακτική του εμπειρία και την πολύχρονη ηγετική του θέση στο Σύνδεσμο Ελλήνων Περιφερειολόγων είναι ο κατάλληλος για να συγγράψει και να παραδώσει στην επιστημονική κοινότητα το σύγγραμμα με τον τίτλο: «Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα».

Το βιβλίο χωρίζεται σε τέσσερα μέρη και κάθε μέρος εξειδικεύεται σε κεφάλαια. Στο πρώτο μέρος αναλύεται η οργάνωση και οι αρμοδιότητες των Δήμων και των Περιφερειών, με ιδιαίτερη μνεία στο Πρόγραμμα «Καλλικράτης» και στις αρμοδιότητες των Δήμων, των Αυτοδιοικητικών Περιφερειών και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Ο αναπτυξιακός νόμος και το καθεστώς των κινήτρων για την Περιφερειακή Ανάπτυξη εξετάζονται στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, με ειδική αναφορά στις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και στην αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων.

Αντικείμενο του τρίτου μέρους είναι το θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη και η επίδραση του στην Ελληνική Περιφερειακή Πολιτική. Η διεξοδική ανάλυση των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη λαμβάνει χώρα σ' αυτό το μέρος.

Το τέταρτο και τελευταίο μέρος του βιβλίου αφιερώνεται στο ρόλο του Χωροταξικού Σχεδιασμού στη διαμόρφωση των πλαισίων για την Περιφερειακή Ανάπτυξη.

Το βιβλίο αυτό διακρίνεται για την πληρότητά του όσον αφορά τα αντικείμενα, τα οποία αναλύει με μεθοδικότητα και επάρκεια. Η άριστη συγκρότηση του έργου, η εύληπτη διατύπωση και η βιβλιογραφική τεκμηρίωση καθιστούν το έργο του κυρίου Λαδιά χρήσιμο βοήθημα για τους φοιτητές και αξιόλογη πηγή στοιχείων και δεδομένων για το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης.

Νίκος Ι. Κόνσολας
Ομότιμος Καθηγητής Περιφερειακής Ανάπτυξης και Πολιτικής
του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Αθήνα, Οκτώβριος 2013